

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen

- sisältöjä ja rakenteita yhdessä kehittämällä

TEHY 28.10.2020

Kari Hakari
Osastopäällikkö, STM

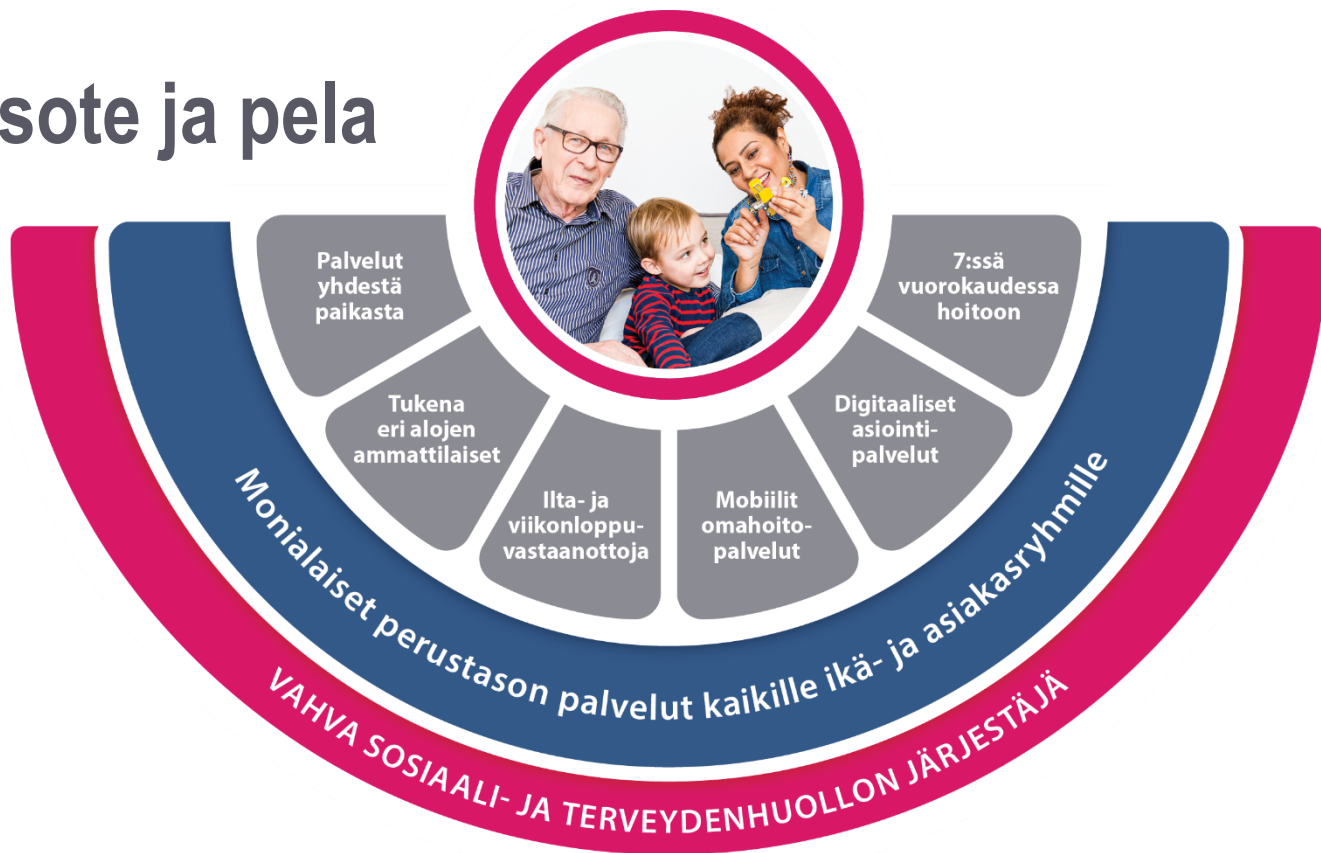
Sote-uudistus

Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Visio, sote ja pela

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on, että ihmisten ja yhteisöjen sekä koko yhteiskunnan turvallisuus paranee

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen painopisteet

Ihmislähtöiset palvelut

Palveluja kehitetään niin, että pääset yhdellä yhteydenotolla oikeaan palveluun.

Toimivat ja yhteensovitetut palvelut

Palvelut yhdenvertaisesti kaikille

Painotus ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Osallisuus

Päätöksenteko säilyy lähelläsi. Palveluja uudistetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa

Parempaa laatua ja vaikuttavuutta

Kustannusten nousu hallintaan

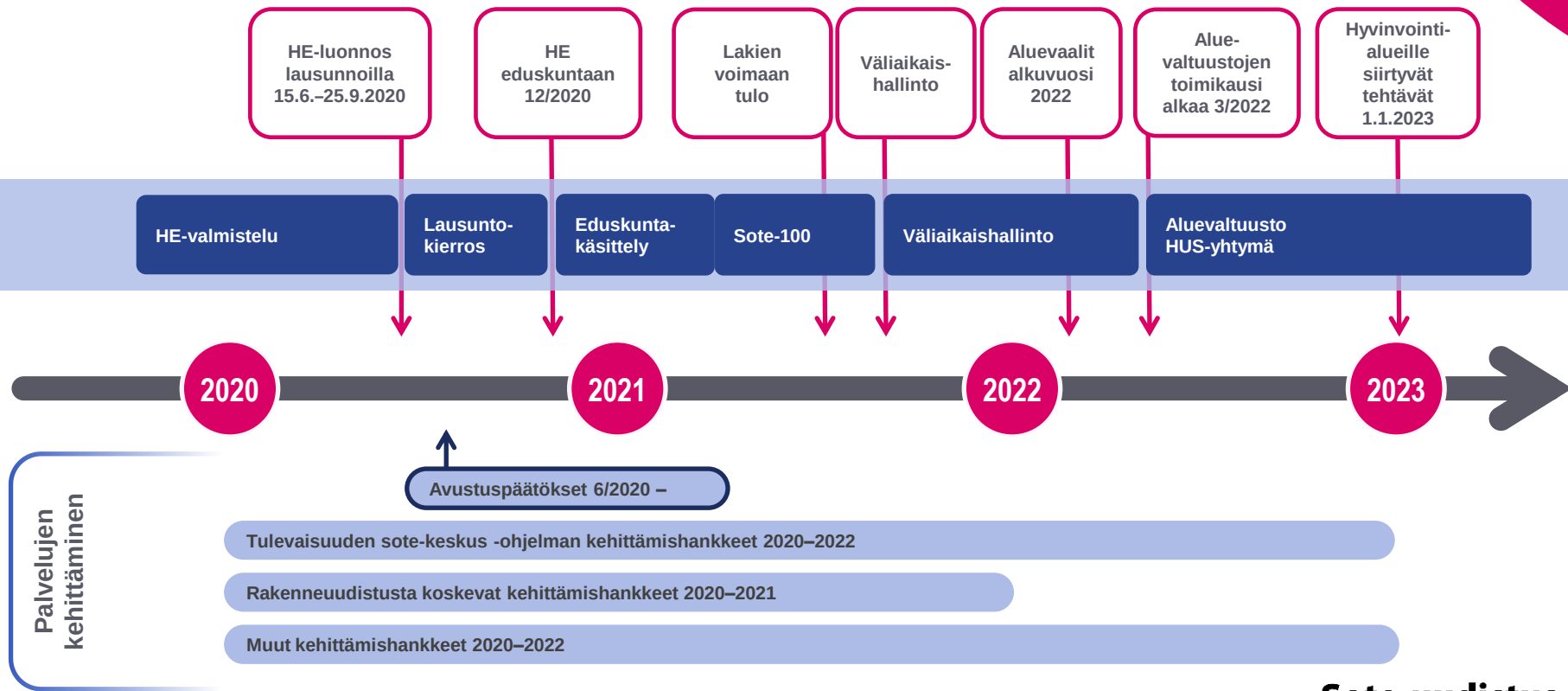

Hyvinvointialue

Vastuu hyvinvointialueille

Sama toimija vastaa siitä, että saat tarvitsemasi sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämisen ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

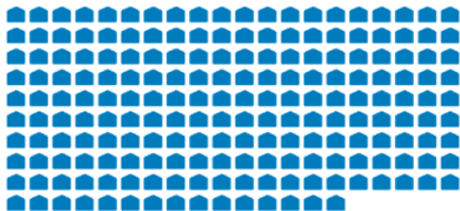

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

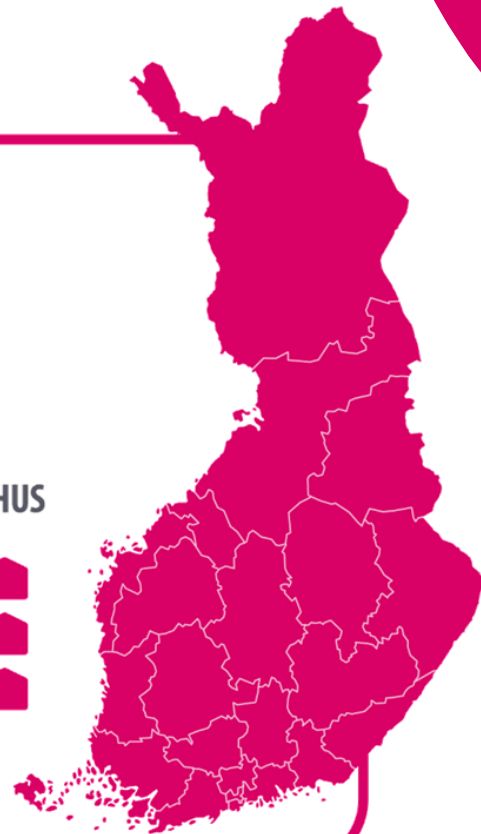
195

sosiaali- ja terveydenhuollon
organisaatiota
22 pelastuslaitosta

21+1

Hyvinvointialuetta
+ Helsingin kaupunki ja HUS

Hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymä

- hallituksen linjaukset 13.10.

- Sote-maakuntien nimi muuttuu hyvinvointialueeksi
 - Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta. Lisäksi järjestäjänä Helsingin kaupunki.
 - Muita käytettäviä nimityksiä: HUS-yhtymä, hyvinvointiyhtymä, aluevaalit ja aluevaltuusto.
 - Nimi muuttuu maakunnaksi, kun esimerkiksi aluekehitystehtävät siirtyvät niille.
- Itä-Savo kuuluu Etelä-Savon hyvinvointialueeseen
 - Savonlinnan sairaalan yhteispäivystys mahdollistetaan vuoden 2032 loppuun saakka.
- Lapin hyvinvointialueella mahdollistetaan Länsi-Pohjan sairaalan yhteispäivystyksen jatkaminen vuoden 2032 loppuun saakka. Toiminta ei voi jatkua nykyisenlaisena ulkoistettuna ostopalveluna vuoden 2025 jälkeen.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

Järjestämisvastuuseen sisältyy

- Vastuu lakisääteisistä tehtävistä asiakkaille
- Päätöksenteko sote-palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä ja tuottamistavoista
- Tuottamisen valvonta
- Viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen (julkisen vallan käyttö)
- Vastuu palvelujen lisäksi mm. ennaltaehkäisevästä sosiaali- ja terveydenhuollosta, koulutus- ja tutkimustoiminnasta, poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautumisesta sekä huoltovarmuudesta, tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä jne.

Hyvinvointialueella oltava

- riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveystalouden saatavuudesta kaikissa tilanteissa
- palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö ja muu henkilöstö
- hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset
- järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

- hallituksen linjaukset 13.10.

- Säädetään tarkemmin järjestäjän roolista, vastuista ja velvoitteista.
- Hyvinvointialueella oltava riittävä oma tuotanto ja osaaminen, ei edellytetä ylikapasiteetin ylläpitoa.
- Häiriö- ja poikkeustilanteissa palvelut on turvattava oman tuotannon, varautumissuunnitelmien sekä muiden hyvinvointialueiden ja palveluntuottajien kanssa tehtävän yhteistyön avulla.
- Hyvinvointialue voi järjestää ja tuottaa palveluja toisen hyvinvointialueen alueella vain, jos se toimii yhteistyössä tai -toiminnassa kyseisen hyvinvointialueen kanssa.
- Tarkennetaan julkista hallintotehtävää ja julkisen vallan käyttöä perusteluissa.
 - Yksityisen palveluntuottajan palveluissa voidaan käyttää julkista valtaa, jos siitä on säädetty lailla erikseen
- Hyvinvointialueen yhtiöt rinnastuvat sote-järjestämislaissa yksityisiin palveluntuottajiin tuottaessaan hyvinvointialueelle palveluja.
- Monituottajuus on edelleen mahdollista lainsäädännön reunaehdot huomioiden.
- Yksityisiltä palveluntuottajilta voidaan hankkia kaikkia palveluja, joiden hankkimista ei ole erikseen laissa kielletty.
- Palveluseteliä voidaan käyttää edelleen.

Hankintasopimuksien mitättömyys ja irtisanomismahdollisuus - hallituksen linjaukset 13.10.

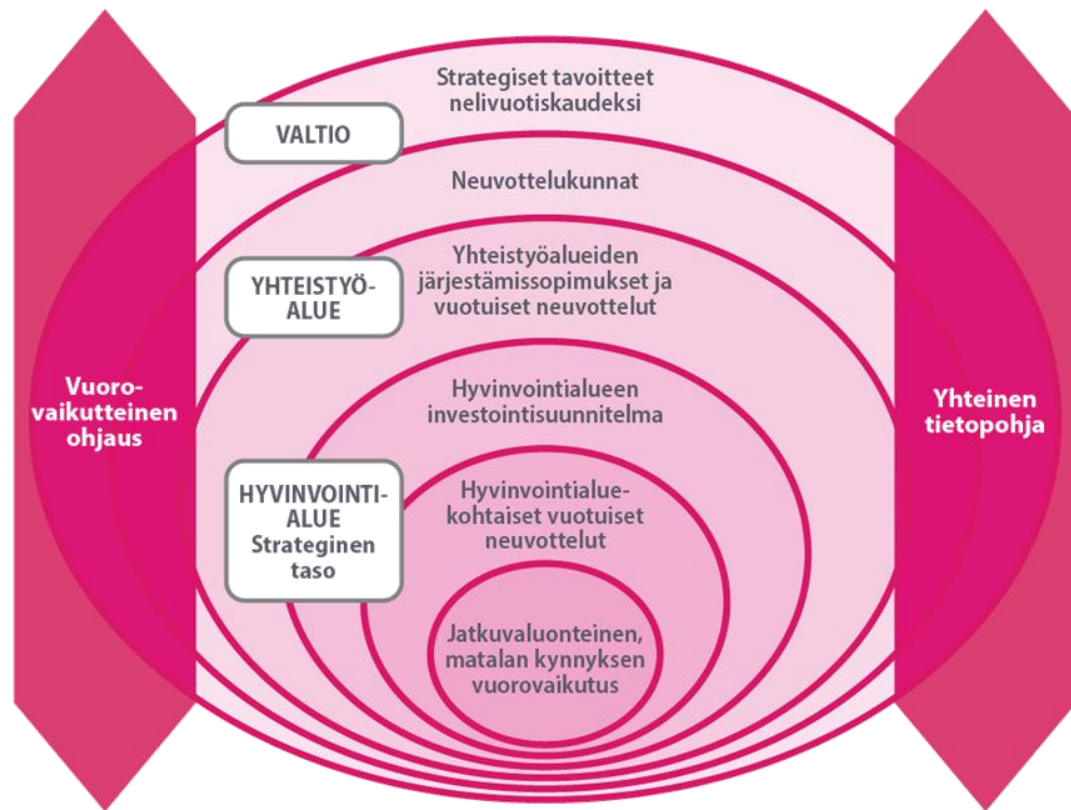
- Jaetaan sopimukset kahteen kategoriaan: mitättömät ostopalvelusopimukset/-ehdot ja irtisanomisuhan alaiset ostopalvelusopimukset
- Ulkoistamissopimusten mitättömyys koskisi sopimuksia/ehtoja, joissa sovittu
 - ostopalvelujen ulkopuolelle nimenomaisesti laissa säädetystä tehtävistä mm. julkisen vallan käyttö, sosiaalipäivystys
 - järjestämisvastuun toteuttamisesta siten, että on ilmeistä, ettei hyvinvointialue tosiasiallisesti vastaa palvelujen järjestämisestä.
- Irtisanomis- ja uudelleen neuvottelumahdollisuus koskisi sopimuksia, joissa sovittu
 - järjestämisvastuuseen kuuluvista asioista vastoin lakia muutoin kuin ilmeisesti tai jotka eivät turvaa hyvinvointialueelle riittävää omaa palvelutuotantoa
 - hyvinvointialueella harkintamahdollisuus kokonaisarvion perusteella
 - irtisanomisessa noudatettava suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatetta
- Pidennetään sopimusten soveltamismahdollisuuksia kolmeen vuoteen ja mahdollistetaan hyvinvointialueen pidentää aikaa irtisanottavien sopimusten osalta kahdella vuodella, jos palvelujen saatavuus vaarantuisi.
- Neuvotteluvollisuus ja velvollisuus todeta mitättömyys tai päättää irtisanomisesta.
- Muutoksenhaku hallintoriita-asiana.

Strateginen valtion ohjaus

- Valtion ohjaus on strategisen tason ohjausta, joka keskittyy hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
- Ohjauksella ei puututa yksityiskohtaisesti tai velvoittavasti hyvinvointialueen tehtäviin ja palvelutuotantoon.
- Ohjaus koostuu mm. hyvinvointialueen vuotuisista ohjausneuvotteluista, YTA-alueen yhteistyösopimuksesta ja investointien ohjausmenettelystä.
- Hyvinvointialueen ohjausneuvottelut
 - Neuvottelut keskittyvät hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
 - Ministeriöt voivat antaa hyvinvointialueille toimenpidesuosituksia.
- Yhteistoiminta-alueen (YTA) yhteistyösopimus
 - Valtioneuvosto voi päättää sopimuksesta ja sen sisällöstä, jos hyvinvointialueet eivät pääse siitä sopimukseen tai sopimus ei sisällöltään turvaa hyvinvointialueen lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteutumista tai kustannusvaikuttavuutta.

Hyvinvointialueet ja sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus

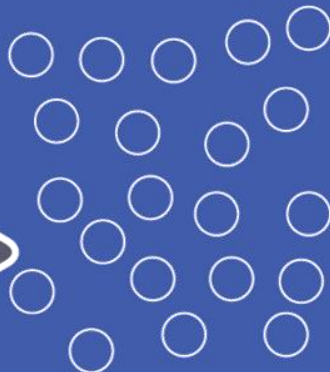
Henkilöstön asema uudistuksessa

Kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa oleva

- sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö
- pelastustoimen henkilöstö
- tukipalvelu-henkilöstö (jos ½ työstä kohdistuu siirtyviin tehtäviin)
- koulukuraattorit ja -psykologit

Liikkeen-
luovutus

Hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymät

- Kunnallisen palvelusuhdelainsäädännön soveltamisalaa laajennetaan koskemaan hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien henkilöstöä
 - työnantajan muutos ei vaikuta siirtymishetkellä palvelussuhteen ehtoihin
- Perustetaan uusi, itsenäinen kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaorganisaatio

Helsinki ja HUS

Uudenmaan erilliskokouksen yhteydessä HUS-yhtymäksi muuttuvan HUS-kuntayhtymän ja hyvinvointialueen tehtäviä hoitavan Helsingin kaupungin henkilöstön työnantaja ei muutu.

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Ensi vaiheessa hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta
- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu yleiskatteelliseen laskennalliseen valtion rahoitukseen sekä maksu- ja myyntituloihin.
- Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnista siirtyvien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2022 kustannuksiin.
- Koko maan rahoituksen tasossa otetaan vuosittain etukäteen huomioon seuraavat tekijät:
 - 1) palvelutarpeen arvioitu kasvu,
 - 2) kustannustason muutos ja
 - 3) tehtävien muutos.
- Rahoituksen tason etukäteistarkistus ei ole täysimääräinen kustannusten kasvun hillitsemiseksi uudistuksen kolmannesta vuodesta lähtien.
- Rahoitus tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan toteutuneita kustannuksia koko maan tasolla.

Yksittäisen hyvinvointialueen rahoitus

- Yksittäisen hyvinvointialueen rahoitus määräytyy
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta (n. 80 %) ja olosuhteita kuvaavien tekijöiden (n. 4 %) perusteella.
 - Lisäksi rahoitusta kohdentuu asukasperusteisesti (n. 15 %) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen mukaisesti (1 %).
- Hyvinvointialueella on oikeus **lisärahoitukseen**, jos myönnetyn rahoituksen taso vaarantaa sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen.
- Hyvinvointialueen siirtymistä laskennalliseen rahoitusmalliin helpotetaan 7 vuoden siirtymäkaudella, jonka jälkeen -100/+200 euroa/asukas ylittävä muutos laskennallisen ja siirtyvän rahoituksen välillä tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Muutokset hyvinvointialueiden rahoitukseen

- hallituksen linjaukset 13.10.

- Hyvinvointialueiden pysyvä siirtymätasaus muuttuu symmetrisestä +/- 150 €/as. epäsymmetriseen -100/+200 €/as. Valtio rahoittaa muutoksen.
- Kaksikielisyyden painoarvo sote-rahoituksen määräytymiskriteereissä nousee 0,35 % -> 0,5 %.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (nk. hyte-kerroin) tulee 1 %:n painolla mukaan rahoituskriteereihin vuodesta 2023, aluksi €/as.
 - Vuodesta 2026 eteenpäin hyte-rahoitus määräytyy hyvinvointialueiden laskennallisten hyte-kertoimien mukaisesti.
- Vieraskielisyyskerroin muuttuu niin, että vieraskielisten lukumäärän kasvu nostaa maakuntien kokonaisrahoitusta (perushinta x vieraskielisten määrä)
- Koko maan tasolla rahoitusta korotetaan vuoteen 2029 asti sosiaalimenojen analyysimallin (nk. some-malli) mukaisella palvelutarpeen kasvuarviolla korotettuna 0,2 prosenttiyksiköllä.
 - Vuodesta 2029 eteenpäin rahoitusta korotetaan some-mallin mukaisella ennusteella.

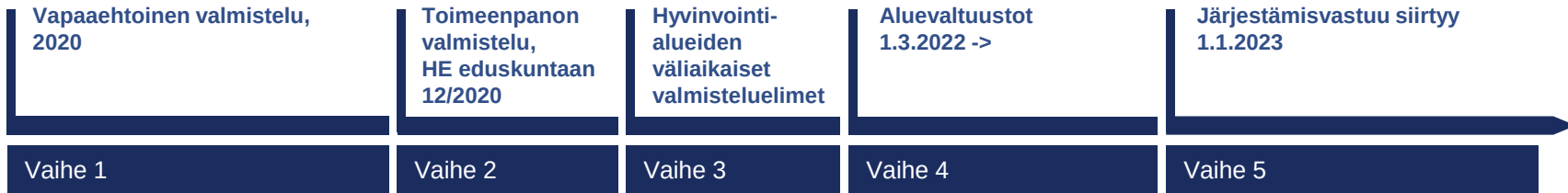
Kustannusten nousun hillintä

- Sote-uudistuksella tavoitellaan kustannusten kasvun hillintää, huomioiden kuitenkin perustusvaliokunnan aiemmin asettamat reunaehdot riittävälle rahoitukselle.
- Valtioneuvosto vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtakunnalliset ja finanssipoliittiset strategiset tavoitteet nelivuotiskaudeksi. Hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta tarkastellaan vuotuisissa ohjausneuvotteluissa.

Tiekartta hyvinvointialueiden perustamiseen ja järjestämisvastuun siirtymiseen

Lainsäädäntö voimaan

Johtaminen (esim. osaaminen, kyvykkyydet, johtamisen välineet, tuotannon ohjaus, tietopohja, viestintä, verkostot)

Hallinto (esim. rakenteet, demokratia ja osallisuus, henkilöstön siirrot, tietohallinto)

Talous (esim. rahoitus, konsernitalous, omaisuus, sopimukset)

Palvelut (esim. palvelurakenne, -verkko ja -tuotanto, sähköiset palvelut, asiakasviestintä, yhteistyö)

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman ja Rakennemuutostuksen valtionavustushaut

Sote-uudistus

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman ja Rakenneuudistuksen valtionavustushaut

Hakuaika 20.1.2020 – 30.4.2020

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma

- Hakemuksia 23 kpl
 - Uudenmaan maakunnasta 5
 - Etelä-Savon maakunnasta 2
 - muista manner-Suomen 16 maakunnasta 1/maakunta
- Valtionavustusta haettiin yhteensä 70 040 715 euroa
 - jaettavana 70 000 000 euroa

Sote-rakenneuudistusta tukeva alueellinen valmistelu

- Hakemuksia 24 kpl
 - Uudenmaan maakunnasta 6
 - Etelä-Savon maakunnasta 2
 - muista manner-Suomen 16 maakunnasta 1/maakunta
- Valtionavustusta haettiin yhteensä 156 279 302 euroa
 - jaettavana 120 000 000 euroa

Tavoitteet

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakkoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteen toimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen.
 - Saavutetaan muiden tavoitteiden toimenpiteiden toteutuessa

Rakenneuudistus

1. Ohjauksen kehittäminen
2. Palveluverkkoa koskeva selvitys ja suunnitelma
3. Palveluketjujen ja -kokonaisuuksien määrittely
4. Palveluverkon ja palveluketjujen johtamisen kehittäminen ja tiedolla johtaminen
5. Tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen yhtenäistäminen
6. Muiden kustannuskehityksen hillintään liittyvien toimenpiteiden valmistelu

Valtionavustuspäätökset alueittain

Alue	Tulevaisuuden sote- keskus (€)	Sote-rakenneuudistus (€)
Etelä-Karjala	2 199 998	1 726 000
Etelä-Pohjanmaa	2 831 000	3 298 511
Etelä-Savo	2 254 367	3 140 500
Etelä-Savo	1 500 000	2 500 500
Itä-Savo	754 367	640 000
Kainuu	1 671 131	1 377 080
Kanta-Häme	2 611 000	4 470 122
Keski-Pohjanmaa	1 626 897	2 680 000
Keski-Suomi	3 584 000	5 440 000
Kymenlaakso	2 566 154	4 417 500
Lappi	2 679 982	4 064 826
Pirkanmaa	5 921 081	9 329 760
Pohjanmaa	2 657 702	6 514 100
Pohjois-Karjala	2 553 165	7 516 380
Pohjois-Pohjanmaa	4 914 000	8 720 000
Pohjois-Savo	3 367 000	6 051 200
Päijät-Häme	2 950 000	5 152 000
Satakunta	3 063 601	4 895 000
Uusimaa	16 957 405	31 533 465
Helsinki	6 579 198	12 018 500
Itä-Uusimaa	999 500	1 850 000
Keski-Uusimaa	1 998 707	4 206 165
Länsi-Uusimaa	4 700 000	7 782 000
Vantaa-Kerava	2 680 000	3 676 800
HUS		2 000 000
Varsinais-Suomi	5 550 386	9 673 556
Yhteensä	69 958 869	120 000 000

Sote-uudistus

Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman valtionavustushaut

Hankkeiden tilanne

- Sote-aluekierros käytiin elo-syyskuussa, hankkeiden valvojat mukana
- Hankkeiden projektipäälliköt valittu ja rekrytoinnit menossa (kick off – tilaisuuksia pidetty)
- Hankkeiden ohjausryhmät pääsääntöisesti asetettu ja kokoontuneet
- Hankesuunnitelmien ja talousarvioiden päivitys menossa
- THL:n rooli on keskeinen hankkeiden sisällöllisessä ohjaamisessa, verkostoimisessa sekä etenemisen seurannassa – THL on jo järjestänyt hankkeille lukuisia tilaisuuksia eri teemoista

Mitä asioita rakennehankkeissa nousee esiin?

- Alueellinen yhteistyö ja maakunnan rakentaminen
 - Sujuvan toteutuksen turvaaminen
- Järjestämisvastuun kehittäminen ja vahvistaminen
 - Palvelurakenne, palvelupolut, ohjausmallit, strategiat
- Johtamisen ja ohjauksen kokonaisvaltainen kehittäminen
 - Tietojohtaminen, ennakointi, vertailtavuus
- Sote-palvelujärjestelmän rakentaminen
 - Integraatio
- Sähköiset/digitaaliset palvelut ja –järjestelmät
 - Etäpalvelut, digitaalisten palveluiden hyödynnettävyys
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmät
 - Yhtenäistäminen

1

Vapaa-ehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio

2

Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

3

Toimintatapojen uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

4

Yhteistyöaluetasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus